



місцевих вишар, аби добрати необхідну кількість кредитів для визнання диплома.

Звісно, я була трохи розчарована тим, що після навчання в українському університеті та 20 років роботи вчителькою англійської в Україні потрібно було ще навчатися і тут. Але лише після цього я змогла отримати вчительський сертифікат – це пластикова картка з особистим номером, який дає право працювати в школах Калгарі та подавати заявки на роботу в управління освіти.

Вибір був не дуже великий. Хоч тут і була потреба в багатьох учителях, новачків брали неохоче. Тому я почала свій професійний шлях у Калгарі із посади вчительки на замінах.

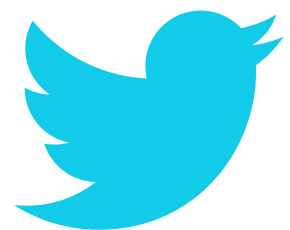


Олександра Журавльова під час роботи вчителькою на заміні в одній із канадських шкіл

Як виявилось, при управлінні освіти Калгарі є окремий штат (понад 900 людей) з таких вчителів, які не прикріплені до якоїсь однієї школи й можуть виходити на роботу лише тоді, коли потрібно підмінити шкільного/у вчителя/ку в разі хвороби чи інших непередбачуваних ситуацій. Для цього вчителі на замінах реєструються в спеціальній системі, де вказують, які предмети можуть замінити, у яких класах та в яких районах міста.

Як виглядає заміна:

- “штатна” вчитель/ка повідомляє адміністрацію школи про те, що його/її потрібно замінити. Це вносять у загальну електронну систему управління;
- також педагог/иня має обов’язково залишити плани своїх уроків на день/ тиждень зі всіма роздатковими матеріалами;





Наповнення одного із класів, де викладає Олександра

- зі свого боку вчителі на замінах в окремій програмі SFE (Smart Find Express) відслідковують такі запити, обирають школу, день заміни й беруться до роботи;
- спочатку вони отримують план на день чи тиждень (залежно від потреби). Там на 5-10 аркушах А4 розписані всі інструкції, графіки, плани уроків, включно з роздатковими матеріалами.

Серед переваг роботи вчителів на замінах – гнучкий графік роботи (можна обирати дні, коли ти хочеш працювати). Але є мінімальний термін на місяць – вісім днів роботи – вони обов'язкові. Крім цього, можна придивитися до школи, яка може стати майбутнім місцем постійної роботи.

Управління освіти також видає техніку з однаковим програмним забезпеченням, щоби вчителі на замінах могли приєднатися до проекторів чи телевізорів у будь-якій школі.

Однак не обійшлося і без недоліків:

- вчителі на замінах часто змушені змінювати класні колективи, тому потрібно більше часу, аби зрозуміти, які індивідуальні підходи потрібні для тої чи тої дитини;
- складно одразу "підхопити" методики роботи постійних вчителів із класами;
- нестабільність роботи – якщо немає потреби в заміні, то немає і грошей;
- треба мати водійські права та авто, аби могли швидко пересуватися між школами.

Зараз я працюю на посаді вчительки на заміні в першому класі, де вчиться 19 учнів. Вчителька, яку я замінюю, уже довгий час на лікарняному, тож мені запропонували тимчасовий контракт ще на пів року, допоки вона не одужає. Тому нині моя робота стабільніша.

Читайте також: **Нова українська школа: як використані гроші - перелік по областях**

## УРОКИ ПО 80 ХВ., КУРАТОРИ В ІДАЛЬНЯХ ТА ВІДСУТНІСТЬ ПОСПІХУ: ЯК ВЧАТЬСЯ ДІТИ В ОДНІЙ ЗІ ШКІЛ КАНАДИ

Загалом у Канаді діти йдуть до школи в 5-6 років і закінчують її, як правило, після 12 років навчання:

- початкова школа – 1-6 класи;
- середня – 7-9 класи;
- старша – 10-12 класи.

Втім, ситуація може дещо відрізнятись залежно від провінції. Наприклад, у деяких обов'язковим є ще рік відвідування садочка перед школою.

Цікаво, що зазвичай учні початкової школи не вчать в одному приміщенні зі старшокласниками. Самі ж вчителі закріплені за певним класом і можуть із року в рік викладати лише в одному класі (наприклад, працювати лише з другими класами: діти змінюються, а рік навчання, з яким працює вчитель – ні). Звісно, за бажанням або за потреби педагога можуть змінити клас, але вони ніколи не викладатимуть одночасно для різних вікових категорій.

Загалом працювати з одним класом дуже зручно, адже вчителі за пару років напрацьовують свою навчально-методичну базу. Залишається лише змінювати підходи й коригувати наповнення відповідно до особливостей нових учнів.

Якщо говорити про початкову школу, то десь до 5 класу навчання побудоване в ігровій формі, особливо в першому класі. Тут ніхто не поспішає перегнати навчальну програму, тож, наприклад, за умови 6 уроків математики на тиждень учні можуть упродовж двох місяців вчитися лише рахувати до 20 й писати ці цифри.

Кожен день учні всіх класів починають о 9:00 і закінчують о 16:00. Урок переважно



триває 1 годину 20 хвилин. Завдяки тому, що впродовж цього часу вчителі часто змінюють види активностей, впродовж такого уроку діти майже не втомлюються.



Учні під час одного із занять

У нашій школі першокласники вивчають грамотність (письмо й читання), математику, природознавство, суспільствознавство, фізкультуру та музику. Усі ці предмети, крім музики, викладаю я.

Як виглядає день першокласників у школі:

- кожен ранок я починаю з короткого повідомлення про те, чим ми займатимемося сьогодні. Обговорюємо також дату, місяць, день тижня, рахуємо робочі дні тощо;
- перший урок триває з 9:00 до 10:20 і на ньому ми вчимо грамотність. Спочатку вчимо звуки букв, сидячи на килимку. Потім тренуємо письмо. Опісля – читання (водночас читати учні можуть у будь-якому місці класу, де їм зручно);
- далі – 15 хвилин перерви, аби перекусити й погуляти на шкільному подвір'ї. Загалом на двір ми не виходимо лише в тому випадку, якщо сильний дощ або температура опустилася до -20;
- потім починається математичний блок і тривати він може на 5 хвилин менше. Перші 10 хвилин ми з учнями щось рахуємо, наприклад, до 20. Я можу рахувати з помилками, а вони мають мене виправляти;
- згодом у хід йдуть різні роздаткові матеріали – картки, ігри, розмальовки, кубики тощо. Наприклад, витягну одну картку із певною цифрою і показую її дітям, а вони мають назвати сусідів цієї цифри, аби я могла її відгадати;
- серед інших цікавих завдань, які полюбляють діти, завдання на формування власної думки та критичного мислення. Показую дітям чотири малюнки квадратної форми: доміно із цифрою 5, доміно із цифрою 6, просто цифру і квадратик. Діти мають відгадати, яка з позицій тут зайва.

Цікаво те, що правильною відповіддю буде та, яку дитина зможе обґрунтувати й пояснити. Наприклад, я вважаю, що зайве доміно, бо всі квадратики червоного кольору, а доміно синього тощо. Така вправа навчає дітей формувати свою думку й обстоювати її;

- під час заняття діти також часто діляться на групи, наприклад, за рівнем знань – хтось виконує легше завдання, хтось – складніше. Закінчую урок математики обов'язково “story time” і читаю дітям уривок із якоїсь книжки. Вони сідають на килимок, слухають і заспокоюються;
- за 5 хвилин до завершення уроку вони мають прибрати свої робочі місця і після цього йти на обідню перерву (орієнтовно о 12:00). Вона триває 50 хвилин. У цей час за учнями дивляться інші педагоги – lunchroom supervisor (куратори у їдальнях).

Вони приходять до школи на декілька годин кожного дня і допомагають вчителям – дивляться за дітьми на перервах, вирізають роздатковий матеріал тощо. Самі ж вчителі в цей час мають змогу перепочити.

- У другій половині дня учні мають ще приблизно два уроки – це може бути музика, фізкультура, природознавство, суспільствознавство;
- закінчують діти навчальний день в ігрових центрах із різними конструкторами, пазлами, іграшками тощо.



**НОВИНИ ПАРТНЕРІВ**

**РЕКЛАМА**



Наприкінці навчального дня учні мають час просто погратися та відпочити

Організувати роботу учнів допомагають навчальні центри, на які поділений кожен клас. І це не лише про парти чи меблі. Кожен клас ділиться на групи й протягом якогось періоду виконує завдання у своєму центрі, а потім діти міняються. Наприклад, так виглядає щоденна п'ятірка, на якій будується структура уроку:

1. за вчительським столом (разом із вчителем) опрацьовують новий матеріал;
2. за гаджетами грають у гру на розвиток того ж читання. До речі, комп'ютери й планшети для навчання тут використовують ще з 1 класу. Діти можуть записувати якісь аудіофайли, знімати навчальні відео, малювати різних героїв у графічних редакторах тощо. Саме ж використання екрана, звісно, дозоване;
3. з асистентом вчителя діти працюють у зошитах;
4. інша частина учнів читає щось друзям на килимку;



На цьому килимку діти час від часу виконують різні завдання

5. за партами діти роблять самостійну роботу – щось малюють, читають, пишуть тощо. Якщо хтось упорався швидше, то вчителі пропонують quiet boxes – це коробочки із завданнями для “шустриків”: зробив, написав, здав. Учні беруть одну із коробок і тихенько займаються, щоб не заважати іншим. Серед вправ – знайти відмінності, вихід із лабіринту, побудувати щось із кубиків, зліпити букви....



Роздаткові матеріали для занять із дітьми

Домашніх завдань діти в початковій школі не отримують, адже ми багато робимо під час уроку.

Читайте також: **Що думають про “безперервне дистанційне навчання” вчителі, батьки, омбудсмен та МОН: Пропонують продовжувати урок під час повітряної тривоги**

## ІНШІ ЦІКАВІ ФАКТИ ПРО НАВЧАННЯ В ОДНІЙ ЗІ ШКІЛ КАЛГАРІ

- Замість поточного оцінювання лише семестрове

У першому класі в нас 4-бальна система оцінювання, де четвірка – найвищий бал, а одиниця – найнижчий. У старшій школі учнів оцінюють у відсотках.

Коли дітям видають табелі, то до кожного предмета та оцінки вчителі мають написати пояснення і характеристику навичок дитини – хоча б по 4–5 вмінь та хоча б одну рекомендацію. Звісно, це займає досить багато часу, адже треба докладно розглянути й проаналізувати успіхи кожного. Але такий аналіз ми робимо лише раз, наприкінці семестру.

- Підручники – не обов’язкові

За період моєї роботи в школах Калгарі я помітила, що вчителі дуже рідко користуються підручниками під час уроків і це нормальна практика. Навіть місцеве міністерство освіти визнало, що оскільки як програми, так і технології постійно змінюються, то не зовсім доцільно друкувати підручник, який через 5 років застаріє.

Звісно, не можна сказати, що в школах взагалі немає підручників. Просто вчителі надають перевагу роздатковим матеріалам, іграм, різним вправам. Тут вони автономні й можуть використовувати багато інших ресурсів, а не лише одну книжку.

Через те, що кожен учитель прикріплений до одного класу, то за роки роботи педагоги напрацьовують хорошу базу зі своїми матеріалами. Оскільки я ще новенька в цій системі, то, звісно, мені треба все робити з нуля. Тож кожного дня по 2 години я готуюся до наступних уроків.

- Вчителі кожного року змінюють учнівські колективи на паралелях

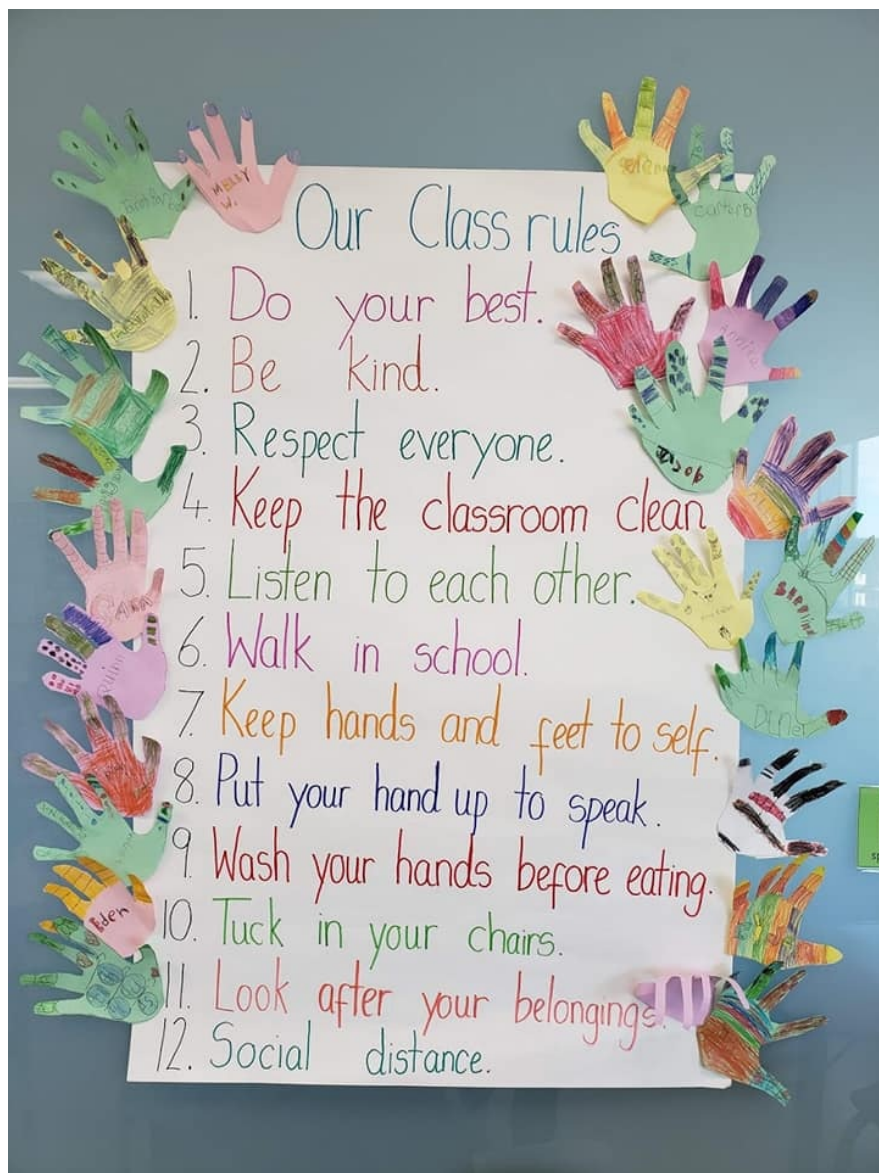
Наприкінці кожного навчального року учнів міняють між паралельними класами та утворюють нові класні колективи. Це допомагає уникати булінгу та розділення класу на окремі групи.

Тому вчителі наприкінці року пишуть рекомендації, наприклад, таких то учнів не можна знову поміщати в один клас, бо разом вони погано поведуться. Також зміна класного клімату допомагає дітям краще проявляти себе, а вчителю – вибудувати правильний менеджмент класу та встановити чіткі правила.

- Про менеджмент класу

Кожен новий колектив **створює** під керівництвом вчителя/ки свої правила й погоджується їх дотримуватися для ефективного навчання і безпечного перебування в школі.

Діти не люблять виконувати те, що їм нав’язується кимось та ще й в обов’язковому порядку, тому вони самостійно створюють правила своєї спільноти. Водночас вони мають довести, чому саме це правило важливе.



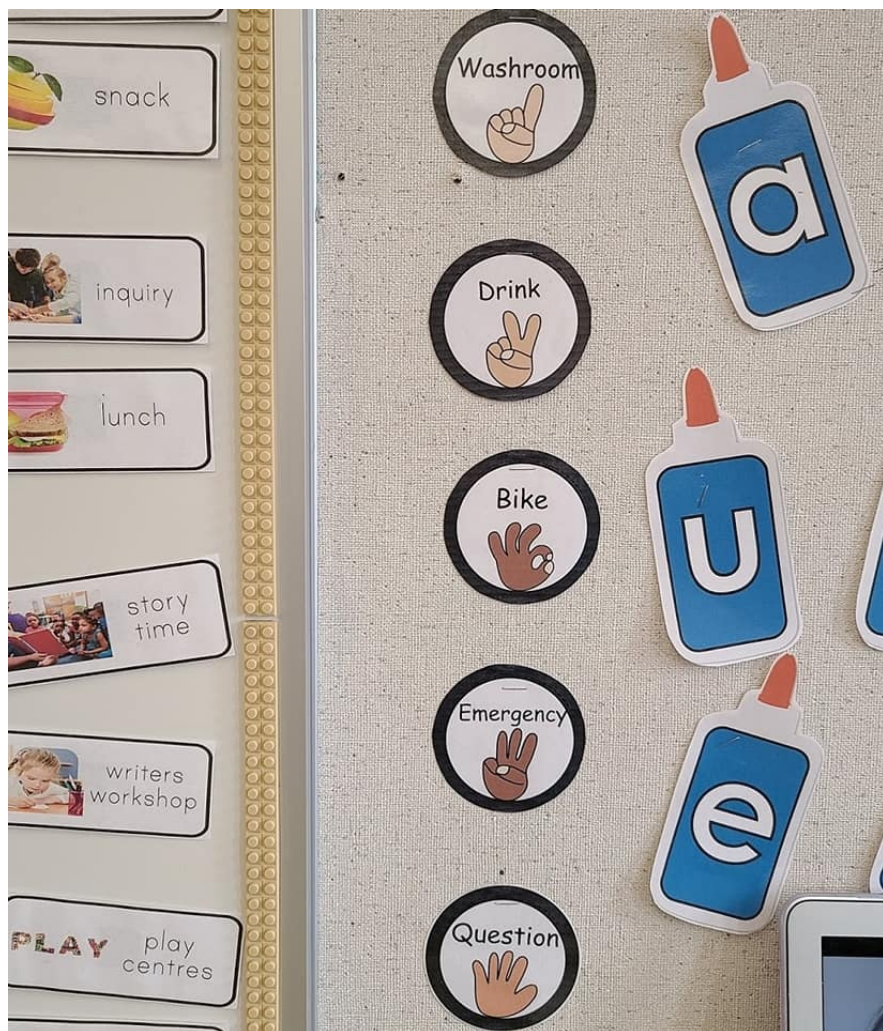
Одні з таких правил, які склали учні

Як це працює в першокласників?

- Зазвичай вони малюють малюнки із правилами, презентують їх та обговорюють, чому це важливо;
- потім усі дитячі ідеї узагальнюють і вчитель чи вчителька записує на великому плакаті 5-7 основних правил поведінки;
- але, записуючи правила, не вживають частку "не". Наприклад, учні пропонують "не битися", а вчителі перефразовують - "тримати руки, ноги при собі". Серед інших правил класу - поважати всіх, уважно слухати, дякувати, підіймати руку, щоб сказати тощо.

Також учні мають пальчикові сигнали:

- піднятий один вказівний палець вгору - щоб відпроситися в туалет;
- піднята рука вгору - запитання або відповідь;
- два пальці вгору - дитина хоче пити тощо.



Приклад пальчикових сигналів

На наступних уроках учителі відводять декілька хвилин, аби ще раз нагадати про ці правила.

- Особливу увагу в школі приділяють емоціям

Дітям постійно наголошують, що вони мають право гніватися, ображатися чи просто мати поганий настрій, адже всі ми люди. Але не можна виплескувати ці емоції на інших. Тому на уроках часто обговорюють, до чого можуть призвести неконтрольовані емоції. Щоби заспокоїти учнів, вчителі також використовують дихальні вправи.

- Що таке **система заохочень та наслідків** у канадській школі?

Щоби регулювати поведінку учнів, вчителі використовують поняття “заохочення” та “наслідки”. І аж ніяк не “покарання”.

Якими ж можуть бути заохочення? Деякі вчителі користуються спеціальними купонами для заохочення. Для цього роздруковують таблицю з іменами дітей і кількома порожніми клітинками навпроти учнів. Так, за успіхи в навчанні та хорошу поведінку діти можуть отримати наліпку, магніт, зірочку, які потім поміщають у цю таблицю.

Якщо до кінця тижня всі клітинки будуть заповнені, учні можуть обрати одноразовий купон. Він може, наприклад, надавати право:

- сидіти цілий день у вчительському кріслі;
- обідати з вчителем/кою;
- принести улюблену іграшку до класу;
- бути капітаном, лідером тощо.



Один із класів, де вчаться першокласники

Читайте також: **Як діти на окупованих територіях потайки навчаються в українських школах**

Якими ж можуть бути наслідки? Якщо порушення незначне, то учень отримує спочатку усне попередження. А якщо повторюється, то:

- батькам надсилають повідомлення на електронну пошту;
- вчителі можуть забрати “привілеї”, як-от магніт із таблиці, скоротити ігровий час наприкінці дня тощо;
- також учнів можуть попросити взяти time out – вийти з гри чи вправи й повернутися до роботи, коли вони заспокояться;
- якщо дитина навмисне пошкодила щось у класі – помалювала парту чи подерла книжку – то їй треба не лише виправити це, а й, наприклад, вимивши свою парту, вимити ще декілька, підклеїти свою книжку й ще десять інших;
- за серйозні порушення учнів відправляють на бесіду із заступником чи директором.

Наголошу, що це не називають “покаранням”, щоб не формувати негативного ставлення до вчителів чи адміністрації. Натомість це “наслідок”, як логічний результат своєї діяльності.

- Про планування педагогів

Досвідчені вчителі розписують планування на тиждень на одному аркуші формату А3. Там навпроти кожного предмету педагоги записують план уроку по пунктах. У столі є також папки на кожен день тижня із готовим роздатковим матеріалом. Але таке планування не є обов’язковим, кожен вчитель чи вчителька веде його для себе, а не для звітності.

- Про батьківські збори

Кожен і кожна із вчителів і вчительок має три рази на рік проводити індивідуальні зустрічі з батьками та їхніми дітьми. Зустріч триває 10-15 хвилин і за цей час педагоги розповідають про успіхи учнів, показують їхні роботи, акцентують на певних проблемах і труднощах, вказують шляхи вирішення. Лише в цей час батьки можуть особисто контактувати з вчителями. Решта днів – спілкування лише через електронну пошту. Ніхто не має особистих телефонів та адрес вчителів.

- Про атмосферу партнерства в колективі

Я помітила, що в місцевих школах немає конкуренції між вчителями, натомість панує атмосфера партнерства та взаємопідтримки. Вчителі поділені на команди за паралелями класів. Кожної п’ятниці ми на спільних засіданнях плануємо роботу на наступний тиждень. Колеги пропонують свої ідеї, діляться вправами, іграми, які добре “заходять” дітям тощо.

Тобто вчителі не конкурують між собою. Можливо, це й через те, що тут немає розподілу годин. Усі вчителі працюють однаково, а сама зарплата нараховується відповідно до стажу та рівня освіти.

- Звісно, в освітній системі Канади є свої плюси й мінуси. Але з власного досвіду можу сказати, що я тут почувалася захищеною, про мене піклуються. Я маю підтримку адміністрації, колег.

Тут багато роблять для вчителів. Ось це поняття well-being (добробут) тут дуже чітко прослідковується. Для вчителів організують майстер-класи, розвантажувальні дні, час для відпочинку під час тих же перерв, запрошують цікавих лекторів до шкіл, оплачують відрядження для навчання в інших містах у своїх колег тощо.

Я знаю, що у випадку проблем та труднощів мені допоможуть, а не перекладуть всю відповідальність лише на мене.

**Ірина Троян**, опубліковано у виданні **“Нова українська школа”**

Фото: з особистого архіву Олександри Журавльової

Матеріал створено та опубліковано в межах проєкту "Strategic Media Support Program". Його реалізує **Львівський медіафорум** за підтримки **National Endowment for Democracy (NED)**.

Читайте також:

- **Нова школа України: можливості та виклики**
- **Фінляндія допоможе Україні з Новою українською школою**
- **Як на українську освіту вплинула війна та що робити, щоб не втратити нове покоління**
- **Як Росія викрадає українських дітей та з якими проблемами стикаються родини після їх повернення**
- **Як дивним чином призначений владою міністр плагіату Шкарлет ледь не вбив реформу освіти та які є проблеми в НУШ**
- **22 тисячі українських учителів все ще за кордоном**

Share 2

Читайте «Аргумент» в **Facebook** и **Twitter**

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

## Коментарі

### ВІДЕО

Воїни «Альфи» СБУ — ТОП-1 серед підрозділів Сил оборони за результатами бойової роботи у квітні



Про що не можна було жартувати в СРСР



HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок\*пантів



[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

**Републікація матеріалів:** для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань - за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку**

**використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту [argumentua.com](http://argumentua.com) та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонунвання частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: [uargumentum@gmail.com](mailto:uargumentum@gmail.com)